

Čiastočné moratórium na neonikotínoidy: prvá bilancia

RNDr. Igor Šarmír, PhD., SPPK

Je tomu už približne dva roky čo sa v apríli 2013 Európska komisia rozhodla zaviesť na území všetkých členských štátov moratórium na niektoré používania v poľnohospodárstve štyroch insekticídových molekúl. K tomuto rozhodnutiu došlo na základe vedeckého stanoviska EFSA vychádzajúceho z odborných článkov publikovaných vo vedeckej literatúre, podľa ktorých thiaméthoxam, clothianidin, imidacloprid a fipronil predstavujú veľké riziko pre populácie včely domácej (*apis mellifera*). Moratórium nadobudlo účinnosť v decembri 2013 a dnes je možné urobiť jeho prvú bilanciu.

Táto bilancia ale dostáva ostrejšie kontúry vo svetle katastrofických predpovedí dopadu moratória na poľnohospodárstvo. Ešte v januári 2013 vydal Humboldt Forum for Food and Agriculture (HFFA) – think tank podporovaný korporáciami Bayer a BASF – štúdiu posudzujúcu „socio-ekonomickú hodnotu neonikotínoidov“. Podľa nej, „v priebehu 5 ročného obdobia by zákaz týchto insekticídov mohol mať za následok stratu 17 miliárd eur, či dokonca viac. Mohlo by sa stratiť 50 000 pracovných miest v celom hospodárstve a viac ako jeden milión osôb pracujúcich v poľnohospodárstve by utrpelo veľké škody.“

Dnes je ale možné tvrdiť, že tieto predpovede sú dosť vzdialené od reality. Podľa bulletinu vydávaného útvarom povereným oficiálnou kontrolou poľnohospodárskych zdrojov v EÚ, v priebehu poslednej sezóny nedošlo k predpovedanej apokalypse napriek čiastočnému stiahnutiu neonikotínoidov. Nastal dokonca pravý opak: pre kukuricu, ktorú správa HFFA označila za najviac ohrozenú prípadným moratóriom, bola sezóna „vynikajúca s rekordnými výnosmi na úrovni 28 členských štátov. Slnečnica? Odhad globálnych výnosov je vyšší ako priemer posledných piatich rokov. Repka olejná? Jedna z najlepších sezón spolu so sezónami 2003 – 2004 a 2008 – 2009. Mäkké obilie? Výrazne nad priemerom. Atd.“

Tento paradox ale v skutočnosti nie je až taký prekvapivý. Ešte pred decembrom 2013 vydala Európska agentúra pre životné prostredie niekoľko publikácií, ktoré naznačovali diskutabilnú užitočnosť týchto látok. V marci 2014 vydala mimovládna organizácia Center for Food Safety so sídlom vo Washingtone výsledky preskúmania vedeckej literatúry podľa ktorého iba štyri štúdie z väčšieho množstva posúdených preukázali dosiahnutie vyšších úrod vďaka používania neonikotínoidov.

Prvá bilancia teda vôbec nepotvrdila obavy z negatívneho dopadu moratória na úrody. Zatiaľ ale nie je možné zhodnotiť jeho vplyv na stav včelstiev v EÚ, na takúto bilanciu si ešte budeme musieť niekoľko rokov počkať.

Zdroj: Le Monde, 16. marec 2014